

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΔΕΚΑΞΗΣ

'Ανέβαινα σιγά-σιγά τὸ Παλαμῆδη. Δὲν ξέρω πῶς, τὰ σκοτεινά μυντζούμα του, τὰ κοκκινωπά ἀπ' τις βροχές, τὸ καιρὸν καὶ τις μπαρούτες τελχη του, η ἔρωτα καὶ ή σιγὴ διστού βασίλευε ἐκεῖ ἀπάντων, τὸ σιντηρό μυστήριο ποὺ κάθεται σὲ δλα αὐτά τὰ παληὰ κτήσια, η τόσες κουβέντες ποὺ ἄκουσα γιὰ παλληκάρια ποὺ ἔκόποντο καὶ γὰρ δημίους ποὺ τὰ κόβαν - διο τὸ 'Ανάλια εἰνε γεμάτο ἀπὸ λιστρούλες τέτοιες, αἴματος, ποὺ ἔχουνε, ἐπίσημα, τὸ Κράτος - δὲν ξέρω πῶς, ἐπαναλαμβάνων, είχαν μιὰ τέτοια ἑπίδοσι στὴν ψυχή μου, ποὺ ή σημχή θάλασσα, ποὺ διο γάληνη γυαλίζε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας, νὰ μᾶς φαίνεται σὲ δάν ανοιγμένη λεπίδα γκιλλοτίνια, καὶ ή παπαρούνες ποὺ ἀνοιγαν, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, δόλχαρες, σὲν αἱμα ἀνθρώπινο, ποὺ εἰνε σταλαγμένο, ζωντανό καὶ ἀναδένει..

- Κόφαν πολλούς κεῖ πάνω, μοῦπε ξαφνικά δι σύνοδος μου. Δὲν λυπήθηκα διμος ἀπ' διλούς αὐτούς παρὸ ἐξείνο τὸν φτογό τὸν Καπετάν Δεκάξη.

- Τὶ ητανε πάλι αὐτός; Κανάς λητσίτης; ρωτησα.

- «Ήταν ἔνας ἀνθρώπος φτωχός, ἀλλὰ τὸν κάμανε ἐγκληματία. 'Απὸ τὸ Τσιρίγο (Κύθηρα) ήτανε. Οξωμάχος, μεροκαμπιάρης. Καλὸ καὶ φιλόδαιο παιδί. Είχε μᾶς γράψα μανούλα, τσακισμένη ἀπὸ τὴν φτώχεια καὶ ἀπὸ τὴν στέρηση, ποὺ τὸν ἀνάστησε. Πήγαινε καὶ ἔκανε ψιλοδούλειες, σ' ἔναν πλουσιονικούνη στὸ Τσιρίγο. 'Ο γυναῖκας της τὴν ἀγαπούσενε σὰν τρελλός.

- «Δέν θέλω μάνα νὰ δουλεύεις καὶ νὰ βασανίζεσαι, τῆς ἔλεγε. Δόξα σοι δι Θεός, υγεία μονδώσε, δουλεύει δὲν λεπίει καὶ βγαίνει τὸ «καθημερινό» καὶ για τοὺς δύο».

Θέλεις ἀπὸ τὴν γκρίνια τοῦ παιδιοῦ της, θέλεις γιατὶ μιὰ βδομάδα ήτανε ἀρρωστη, δὲν πήγε νὰ δουλεύῃ στοῦ νοικούνη. «Ήτανε ἐποχή, σὰν τώρα. «Ήσαν λαμπρούμερα. Σε δονοκυρρόστιστο ἐπεσαν δουλεύεις, γιατὶ ἔώτασθα, θά πάντερενε τὴν κόρη του, δ ἀφέντης. «Εστειλε, ξανάτευτε τὴν ζήτησε, δὲν πήγε ή γοηά, πήγε καὶ τὴν ἔβρισε. Τῆς είπε καὶ τῆς ἔσουσε πολλά.

- Γρού ποντίκια τοῦ διαδόλου!

Σᾶν ήρθε ο γυνός της, ἀπὸ τὴν δουλεύεια καὶ τάμασθε αναψε. Τραβάει λοιπὸν ἵσια στὸ σπίτι τοῦ ἀφέντη, τοῦ πετάει τὰ φωματά στὸ μοντέρα του:

- Νὰ μωρέ, τοῦ λέει, πόσο φωμὶ σου ἐπτρογή! ή μητέρα μου! Χαράμι νὰ σου γίνη...

Βούτηξ ὁ τόπος! Ό φτωχός, δι δουλευτάρης, πρόσβης λάλει τὸν ἀρχικόντα. Τὸ πῆρε κατάκυρδο καὶ ἐκένος.

- Τώρα θὰ τοῦ δεῖξω τοῦ χαμάλη!

Πιάνει καὶ γράφει ἔνα γράμμα στὴν εἰσαγγελία. 'Ο εἰσαγγελέας φίλος του τοῦ ἀπαντεῖ: «Θά του δεῖξω τὸ κακούγονο» εἶδες, ἐκεὶ! Σηκωθήκαν τὰ πόδια τὰ κεφαλή σουν γά την πατηστή. Μιὰ δέντρα μυροδυά τὸν πῆρε ἀπὸ τὰ μούτρα! Θέλεις ἀπὸ λύτρη, θέλεις ἀπὸ πετάνη, ή φτωχιά πέθανε καὶ ἔμεινε μέρες ἐκεῖ, πυοις ξέρεις πόσες! καὶ ἀρχικες να μισχίζουν...

Σᾶν ἔκαιμε δῆλην τὴν ποινή του στὴ φυλακὴ δι νέος γύνισε στὸ χωρίο του. Κυττάει τὸ σπίτι του κλειστό. Ανοίγει, μπὶ ίνει μέσα ή μάνα του κόκκυλο, στὰ φερώνια στρωσίδια της. Παιρὸ δίλγο μαλιστα και νά την πατηστή. Μιὰ δέντρα μυροδυά τὸν πῆρε ἀπὸ τὰ μούτρα! Θέλεις ἀπὸ λύτρη, θέλεις ἀπὸ πετάνη, ή φτωχιά πέθανε καὶ ἔμεινε μέρες ἐκεῖ, πυοις ξέρεις πόσες! καὶ ἀρχικες να μισχίζουν...

Κανεὶς δὲν πήγε νὰ τὴν δῆ σην πονοδερόταν ἀρρωστη, κανεὶς δὲν φρόντισε νὰ τὴν «σηκώσῃ», πεθαμένη. Κόντεψε νὰ λυσώνται στὰ τουσύλια της.

«Εμεις, σᾶν ξερός, δι φτωχός στὴν πόρτα. Λέν πίστενε στὰ μάτια του. Εσάλεψε ὁ νοῦς του. «Όλα τὰ πρόγιατα χρεινανε διμπόρος του...

- Μάνα! Μάνα, φώναξε, τὶ ἔπαθες! Σήκω μάνα... «Ηρθα... Μανύρος ή σκέψης του καὶ δεν εἰσένει τὶ ἔκανε καὶ τὶ ἔλεγε... Πετάχτηκε δῆσι ἀπὸ τὸ σπίτι, σὲν τρελλός καὶ διευθύνθηκε στὴν ἀκάλησια. «Η μάνα του πεθαμένη! Ή μάνα του ή φτωχή, ή παιδεμένη του μανούλα!... Πεθαμένη καὶ διαφη!... Αταφή πεταμένη ἔκει μέσα, σᾶν ψωφῆμι! Καὶ κανεὶς δὲν πήγε νὰ τὴν δῆ, κανεὶς νὰ τὴν βοηθήση στὸ πόνο της, κανεὶς νὰ παρασταθῇ στὸ θάνατο της, κανεὶς νὰ φωνάξῃ τὸν παπᾶ, κανεὶς τὰ μάτια της νὰ κλείσῃ. Καὶ πέθανε ἐτοι ή μανούλα του ἐκεῖ, σὲν τὸ σκυλί, κουβαρισμένη μεσα στὰ στρωσίδια, ἀκλάνητη καὶ ἀδιάβασιν! Χωρὶς μεταληψη, χωρὶς ουχωριά!...

Και αὐτὸς νὰ εἰνε μακριὰ στὴ φυλακή, ἐκεῖ διπού τὸν βαθαλλό την ή Κοινωνία καὶ ή Δικαιοσύνη της, οι ἀδικοικιανεις κοιταί της!

Τόσο ἀδικοικιανός, λοιπόν, τόσο κακός, τόσο στληρός είνε δι κόσμος!...

Τοῦ φάνηκε πὼς δλα ἐκεῖ γύρω, ἀπάνω στὸ μυαλό του καθόντουσαν. Στίτι, δέντρα, φράχτες, ἀγκωνάρια τριγύρω του ἐρχόντουσαν!.. Κ' ἐμπόρος τοῦ ή μάνα του η φτωχή, οἰντρό θέαμα, πολυτιμέρον θανάτου. Εμπήγε πάλι μέσα καὶ ἐπεσε νὰ φιλήσῃ τὴν νεκρή. «Η ἀποφορὰ παρ' ὅλιγο νὰ τὸν πνίξῃ. «Εξαφνα, εἰδεις κρεμασμένον ἐκεῖ στὸν τολγά ένα τουφένι ποὺ τὸ ἐφέρε λάφυρο, σὺν ήτανε στρατιώτης! Εἰώθηκε μάσες τις ἀμάραθες του καὶ ἐτρεξε στὴν ἐκκλησιά. Ἐκεῖ ἀρπάζε τῆς καμπάνιας τὸ σχοινί καὶ ἀρχίσε νὰ σημιάνῃ, ἀγρυπνοι καὶ δυνατά, σὲν κάτι κακό, στὸ χωριό νὰ πορμηνούσε.

Στὰ ξαφνικά, τὰ σάν κάτι κακό, στὸ χωριό νὰ πορμηνούσε. Στὶ ξαφνικά, τὰ σημιάνεις, τὰ σημιάτια, σὲν κάτι κακό, στὸ χωριό νὰ πεταχήκαν.

- Τὶ είνε, τὶ σημιάνεις; Γιατὶ χτυπούνε καμπάνες; Μήν ήρθε κανό καὶ μεγάλο στὸ χωριό; Μήν κάμαν έπιστρατευσι; Μήν οντενενά φωτιά;

Ρωτούσαν καὶ ἀναφοτούσαν ἀνήσυχοι οἱ χωριανοί, ἀλλὰ κανεὶς δὲν εἶχενε τὶ νὰ τοὺς ἀπαντιήσῃ. Καὶ καθώς ήσαν ἔτσι, ἀτιμέλητοι, μισοντυμένοι στὴν δυλειά, τρέχανε κατὰ τὸ ναό, νὰ ίδουνε τὶ συμβαίνει.

Μά καθέ εἶναι ποὺ ξεπούβαλλε, δι ἀγοριεμένος γυνίς, ἀρπάζε τὸ τουφένι του, καὶ τὸν ἔπιπλονεν νεκρὸ χῶμα.

Καὶ ξανάτενε πάλι τὴν καμπάνα καὶ τὴν χτυπούσης ἀγρια καὶ δυνατά, σὲν ἓνα χάλκινο θηρίο ποὺ οδηλώαζε σὲν στρίγγαλες π' ἀμολυθηνάν στὸ ἀπειρονί καὶ κιλαγάνε τὸν κόσμο...

- Τρέξτε, τρέξτε χριστιανοί, νὰ θάψετε μᾶ πεθαμένη! Δεκαέξη σκότωσε, καὶ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν παπᾶ τοῦ χωριοῦ...

Τὸν πάσανε, τὸν δικάσαν, καὶ τὸν καταδικάσαν σὲ θάνατο. Φάνηκε σᾶν νὰ μήν καταλάβει διόλου τὴν ποινή του.

Τρελλάθηκε μέσα στὴ φυλακή.

«Η τρέλλα του, δὲν ητανε κακή. Εκεῖ ποὺ περπατούσε, τοῦ φαινόταν, πῶς παρ' ὅλιγο νὰ πατήσῃ ζεξαφνα, ἀπάνω στὴ νεκρὴ μητέρα του, ποὺ γόμιζε δι τιν ἐβλέπε νὰ κοίτεται, μπροστά του, πεθαμένη δι τως τὴν πρώτη ήμέρα, ποὺ τὴ βρήκειση ποὺ περηγήστηκε στὸ στρώμα.

«Έκανε τότε ἔνα κίνημα τρομασμένο καὶ ἀπότομο ποὺς πάσιων!...

Κάψε τρία - τέσσαρα βήματα καὶ ἔνα πήδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ σπαραχτική φωνή.

«Άφου βρε, τὴν πεθαμένη, γιατὶ δὲν τὴν θάψατε κακούσηγι! έσκοντε.

«Ο κόσμος, πού μόνον νό κοροϊδεύνη ξέρει, γελούσος μ' δλα τον ἔκεινα τὰ πηδήματα καὶ ζεκαροδιζτανε στὰ γέλοια. Επειδή μάλιστα είχε ακτούσει καὶ δεκαέξη, τὸν ἔργαλαν «Καπετάν Δεκάξης». Καὶ αὐτὸ τὸ ονομα τοῦ ξεπίνει. Πώς λεγόταν, καλά - καλά, κανενας τώρα δὲν θυμάται. Σὲ διόλους έμεινε δι «Καπετάν Δεκάξης».

Μιὰ μέρα στήθηκε η καρμανιολά, ἀδω κάτω στὴν Αρβανιτιά καὶ τὸν φέραν δεμένον νὰ τὸν κρύψουν.

«Εκείνος διπλόντας, μὲ τὰ τρομαγμένα μάτια τῆς φαντασίας του, τὸ φιντό πτώμα τῆς μητέριας του ἐμπόρος του, ἀταφο καὶ παγωμένο, σὲ κάθε τρία βήματα, τοῦ ἔχόταν νὰ πηδήσῃ. Μά σὲ κάθε αναπτήδημά του, οι φύλακες τοῦ τραβούσαν τὰ σχοινιά καὶ οι στεατωτες τὸν χτυπούσαν.

- Περπάτα, άτιψε;

Τὸν δέσσαν στὴν καρμανιολά, ἔνα «πάτα» ἀκούστηκε μπροστά, κατὰ ποκκήνησε, ἐκεῖ ποὺ δήλιγον τὸ κεφάλι του καὶ δι Εισαγγελέας κορδωμένος, βλοσυός, ἐγύρισε καὶ είπε δύο λόγια στὸν κρυμμένο κόσμο.

- «Η Κοινωνία ίκανοποιήθη! Ο κακοῦργος ἐπλήρωσε τὰ κολατά του, μὲ τὴν κεφαλήν του! «Η Κοινωνία ἡς ἔχη έμπιστοσύνη στὴν Δικαιοσύνην της...»

«Η Κινωνία, ίκανοποιήθη.

«Καπετάν Δεκάξης πήγε νὰ βρῃ τὴ μάνα του, καὶ δι εἰσαγγελέας έγινε δι λίγο φρειοπαγίτης!...

Αντά είπε δι σύνοδος μου καὶ σώπασε.

Γύρω ἀπλώνταν τώρα μιὰ ήσυχη καὶ μιὰ ἐρημιά, θανάτου. Τὸ σκοτάδι μέσα στὰ μυντζούμα ήταν τόσο μαῦρο καὶ βουβός, σὲν ἄποψης ποὺ ήσαν πονεμένες. Τρέμανε η παπαρούνες διοκόκυνες καὶ κανθάρισης στὸν πόνο της, σὲν αἱματοκόπια, σὲν αἱματοκόπια, σὲν αἱματοκόπια...

- Πάμε νὰ φύγουμε! Πάμε νὰ φύγουμε! τοῦ είπε φοβισμένος!...

Σταμ. Σταμ.

